

רציונל

בגיל זה מתחילים תלמידים להתעניין בקשר עם בני המין השני וכן עסוקים בבדיקת גבולות, מה מותר ומה אסור. לעיתים ישנו בלבול הקשור לנורמות ההתנהגות. לא תמיד ברור מתי מדובר בחיזור או בחברות ומתי נפרצים הגבולות. בלבול זה עלול להתבטא בהצקות, בהטרדות מיניות ואפילו בעבירות סין קשות.

בדיקה של ההתנהגויות שונות יאפשר להבחין בין התנהגויות לגיטימיות לבין מצבים שבהם ישנה חציה של גבולות. הבחנה ראשונית זו היא תחילתו של תהליך הבהרה, יצירת סדר והגברת המודעות בנוגע למשמעותן של התנהגויות מיניות.

לעיתים יש נטייה לראות בהתנהגות מינית פוגעת ומעליבה כאילו הייתה התנהגות מינית תקינה ובריאה, ולהגדירה כ"משחק" או כ"התנסות", המותאמת לגיל הכרונולוגי של התלמידים. למרות נטייה זו, קיימת הבחנה ברורה בין התנהגות פוגעת לבין התנהגות מינית רצויה ומקובלת. אחד הקריטריונים המבחינים בין זו לזו היא התחושה של מי שנפגע מההתנהגות המינית והפרשנות שהוא נותן לה.

מטרות

התלמידים:

1. יפתחו את הנושא תוך כדי התמקדות בהתנהגויות המיניות הקשורות לעולמם של התלמידים.
2. יבררו בירור ראשוני מושגים ויהיו מודעים למשמעותן של התנהגויות מיניות על הרצף שבין המותר והאסור.
3. יבדקו עמדות בהקשר להתנהגויות מיניות.
4. יבחינו בכך שלעיתים גם התנהגות שכיחה הנה פוגעת, מעליבה ומוגדרת כהתנהגות בלתי רצויה.
5. יפתחו אמפתיה כלפי הנפגע.
6. יאתרו גורמי סיוע אישיים לכל תלמיד.
7. יבדקו עמדות בנושא הטרדה מינית.
8. יפתחו נורמות וגבולות ביחיד ובקבוצה בהקשר להטרדה מינית.
9. יישמו מונחים ומושגים המבטאים בבהירות מהי הטרדה מינית.
10. יתאמנו בקבוצת השווים בבחירת התנהגות בלתי פוגעת.

בגיל זה מתחילים תלמידים להתעניין בקשר עם בני המין השני וכן עסוקים בבדיקת גבולות, מה מותר ומה אסור. לעיתים ישנו בלבול הקשור לנורמות ההתנהגות. לא תמיד ברור מתי מדובר בחיזור או בחברות ומתי נפרצים הגבולות. בלבול זה עלול להתבטא בהצקות, בהטרדות מיניות ואפילו בעבירות מין קשות.

בדיקה של התנהגויות שונות תאפשר להבחין בין התנהגויות לגיטימיות לבין מצבים שבהם ישנה חציה של גבולות. הבחנה ראשונית זו היא תחילתו של תהליך הבהרה, יצירת סדר והגברת המודעות בנוגע למשמעותן של התנהגויות מיניות.

מהלך:

1. שלב א: עבודה אישית

הנחיות לתלמידים לעבודה אישית:

- כל אחד מכם יקבל כרטיס ובו מתואר אירוע שבו מעורבים מתבגרים בגילכם. (הצעות לאירועים מופיעות בסוף מפגש זה).
- תארו בעיני רוחכם את האירוע. דמיינו את מקום האירוע, איך הוא נראה? האם יש אנשים נוספים? התמקדו בכל אחת מהדמויות: איך הן מרגישות? מה אומרת הדמות לעצמה? על מה היא חושבת? מה ניתן להוסיף למתרחש? מה קרה לפני כן? מה לדעתכם יקרה לאחר מכן? האם אירוע דומה כבר קרה בעבר? תארו דיאלוג בין הדמויות.
- כעת, תעלו את אשר דמיינתם על הכתב או בציור.

2. שלב ב: בקבוצות קטנות

- הצטרפו לתלמידים אשר קיבלו את אותו אירוע.
- שתפו את חברי הקבוצה בתוצר שכתבתם או שציירתם.
- דונו בתוצרים. מה משותף? מה שונה?
- החליטו על כותרת לאירוע.

3. שלב ג: במליאה

- כל קבוצה תציג את האירוע ואת הכותרת שנתנה לו. אם הקבוצה לא הגיעה להסכמה על כותרת משותפת, ניתן להציג את כל הכותרות שחברי הקבוצה הציגו.
- כל קבוצה תתאר את התהליך שעברה. האם היו אי-הסכמות, במה, אילו נושאים עלו בדיון?

למורה:

ייתכן שבשלב הזה יתעוררו אי-הסכמות בין התלמידים. אי-הסכמות אלה מבטאות את התחלת הדין, את בדיקת הגבולות, את בירור משמעותן של ההתנהגויות ובירור העמדות.

מומלץ שהמנחה יכתוב את הכותרות על הלוח על מנת שניתן יהיה למיין אותן לאחר מכן.

■ לאחר איסוף כל הכותרות מוזמנים התלמידים לסיין אותן לפי קטגוריות.

למורה:

חשוב לאפשר לתלמידים להגיע בעצמם לאיתור הקטגוריות של חיזור, אהבה, הטרדה מינית, הצקה, עבירות מין קשות וכד'. ייתכן שתישארנה תמונות שלא תהיה הסכמה בין התלמידים על שיוכן לקטגוריה מסוימת. אי-הסכמות אלה נובעות מחוסר ידע וגם מעמדות שונות בקרב התלמידים. מומלץ להוסיף קטגוריה נוספת לתמונות אשר אין הסכמה ביחס אליהן ולפתח דיון בהתאם.

4. שאלות מנחות לדין במליאה

- מה היו הקריטריונים שבעזרתם נעשה הסיון לקטגוריות? האם הקריטריונים היו ברורים, עמומים? האם הייתה הסכמה בקרב התלמידים בנוגע לקריטריונים אלה?
- המנחה יתמקד בהתנהגויות ששייכות לקטגוריה של הטרדה מינית.
- ניתן לומר: "ישנן התנהגויות שברור לנו מה שמעוותן, כגון: להחזיק ידיים בחברות, או להבדיל אונס. כאשר מדברים על הטרדה מינית לא תמיד ברור במה מדובר.
- האם בקטגוריה זו התמקדו רוב אי-ההסכמות? מה הן נובעות לדעתכם?
- האם היה הבדל בין עמדתן של הבנות לעומת הבנים?ממה בחרנו להתעלם?

סיכום

ראינו סגוון רב של התנהגויות מיניות וניסינו לחלק אותן לקטגוריות שונות, סתוך מטרה להבחין בשונות ביניהן ולבדוק מה מאפיין כל קטגוריה, מהי התנהגות מותרת ומהי התנהגות אסורה. בשיעורים הבאים נתמקד בהתנהגויות השייכות לקטגוריה של הטרדה מינית, משום שאלה הן בדרך-כלל ההתנהגויות שביחס אליהן קיימת אי-בהירות וגם ויכוח, כביכול, אם מדובר בהתנהגויות מותרות או אסורות.

הטרדה מינית פרושה אחת מבין ההתנהגויות הבאות:

קללות והצקות הנוגעות לאברים הפרטיים של האדם והמכוונות להצליב אותו ולפגוע בו, כגון: הצקה מינית כמו שריקות ורמיזות מיניות,

תלייתן או הצגתן של תמונות פורנוגרפיות,

הצעות מיניות חוזרות, גם אם האדם השני הראה שהוא אינו מעוניין.

מטלה לשיעור הבא: חשבו על דוגמאות נוספות של מצבים שבהם ישנה הטרדה מינית. אספו דוגמאות גם מח" בית-הספר.

למורה,

על המורה לאפשר דיון פתוח, לא שיפוטי, תוך שמירה על כבודם של המשתתפים. חשוב לאפשר דיון פתוח, כי מדובר במצבים עמומים הניתנים לפרשנות ערכית וסובייקטיבית.

מומלץ, שהמורה תערוך רשימה של הקטגוריות ושל התמונות השונות שעלו, וכן של התמונות אשר עליהן לא הייתה הסכמה. ניתן להשתמש ברשימה זו בשיעורים הבאים, על מנת לבדוק אם חלו שינויים בעמדתם של התלמידים.

דוגמאות לאירועים

1. רן ויעל ידידים טובים. הם מכירים מאז תחילת בית-הספר היסודי. כבר חודש שרן מרגיש שהוא אוהב את יעל. לפני שבוע הוא הציע לה חברות. יעל הבהירה לו שהיא אוהבת אותו כידיד. מאז, רן שולח לה מסרונים (אס.אמ.אסים) כמה פעמים ביום, ומנסה לשכנע אותה שתצא אתו.
2. יום שישי בערב. הכיתה חוגגת את היציאה לחופשה בביתה של שני. במהלך הערב רוקדים, שרים, מדברים ומשחקים. במשחק "אמת או חובה" הוטל על דני לנשק את ליטל. דני נעמד לרגע, מהסס, ומרגיש שכל העיניים מופנות אליו בציפייה למה שיקרה...
3. גל ויואב חברים. הם יחד כבר חודשיים. במסיבת כיתה הם החזיקו ידיים ורקדו מאוד צמודים.
4. ורדית מאוהבת בגיא. היא נעזרת בשירן כדי שזו תברר אם גיא מצוניין לצאת אתה.
5. בהפסקה משחקת חבורת בנים "משחק חדש": לרדוף אחר הבנות ולמשוך להן בכתפיות החזייה.
6. דן, אורי, בת חן ושרון נפגשו בביתו של דן. אורי שכנע את החבורה להצטלם. למחרת קיבלו ילדים שונים במחשב שלהם תמונות של בת חן ושרון ללא בגדים.
7. קובי ויוסי השתוללו בהפסקה. בשלב מסוים הם "הלכו מכות" במשחק, וקובי הוריד ליוסי את המכנסיים.
8. דנה תלמידת כיתה ו'. היא נראית כבת 14. בכל פעם שהיא נכנסת לכיתה, הבנים מסתכלים עליה ומצחקקים.
9. דני הביא לכיתה תמונות של נשים עירומות בתנוחות מפתות. במהלך השיעור הוא הראה את התמונות למרב שישבה לידו. מרב נבוכה. לא היה לה נעים להגיד לדני שהיא לא רוצה לראות. בכל פעם שהוא דחף לפניה את התמונות הוא אמר לה: גם את נראית ככה?
10. רועי אוהב את ורדה. ורדה לא מסש אוהבת את רועי, ולפעמים קצת צוחקת עליו לפני כל החברה. הבוקר כאשר הגיעו לבית-הספר ראו כתובת גדולה מרוחה על קיר גדר בית-הספר: "רועי חולה אהבה".
11. דני אוהב את אלה. הוא התלבט זמן רב, ולבסוף אצר אומץ! במסיבת כיתה, בזמן שישבו שניהם ופטפטו הציע לה דני חברות. אלה הסכימה.
12. לאחר האימון בחדר ההלבשה הציע רון לדני ולאורי לצחוק על איתמר. הם התקרבו אליו, הורידו לו את המכנסיים והתחטונום, משכו לו באיבר הסין, והכריחו אותו לגעת בהם. לבסוף, ברחו והשאירו אותו לבדו במלתחה.
13. יובל והדר חברים. הם מבלים זמן רב יחד. למדורת ל"ג בעומר באו מחובקים. ישבו צמודים והתנשקו לעיני כולם.

לעיתים יש נטייה לראות בהתנהגות סינית פוגעת ומעליבה כאילו הייתה התנהגות סינית תקינה ובריאה ולהגדירה כ"משחק" או כ"התנסות", המותאמים לגיל הכרונולוגי של התלמידים. למרות נטייה זו, קיימת הבחנה ברורה בין התנהגות פוגעת לבין התנהגות סינית רצויה ומקובלת. אחד הקריטריונים המבחינים בין זו לזו היא התחושה של מי שנפגע מההתנהגות הסינית והפרשנות שהוא נותן לה כהתנהגות סינית שפוגעת בו. במקביל לקריטריון הסובייקטיבי קיימים קריטריונים אובייקטיביים שאותם מפרט החוק.

פעילות זו היא אימון נוסף, הבא לסייע לתלמידים להבחין בין התנהגויות סיניות תקינות לבין התנהגויות סיניות מעליבות ופוגעות המוגדרות כהתנהגויות בלתי רצויות. הפעילות תתמקד בהעצמת יכולתם של התלמידים לפתח אמפתיה אל הזולת, לגלות רגישות אל רגשותיו ואל רצונותיו, ולכבדם. אחת הדרכים להשגת מטרה זו היא הבהרת נזקי הפגיעה הסינית והשלכותיה הנפשיות על מי שנפגע.

מסרים לתלמידים

- היה אתה הקול האומר "לא" כשפוגעים בחבר.
- היכולת לזהות חבר נפגע היא יכולת מוערכת גם על-ידי חבריך.
- כדאי שתדעו: תלמידים מתקשים לבקש עזרה. עזרו להם, גם אם לא פנו מיוזמתם.

מהלך:

הפעילות בעלת שלושה שלבים: הקראת תחילת הסיפור בפני התלמידים ומתן הנחיות לביצוע התרגיל, הוספת עוד קטע לסיפור והמשך מתן ההנחיות. ולסיום, דיון כללי במליאה.

1. שלב ראשון: תחילת הסיפור

בפני התלמידים תוצג תחילתו של סיפור.

נורית לומדת בכיתה ו' בבית-ספר "השומרים". כאשר נכנסה לפורום של הכיתה באינטרנט, כפי שהיא נוהגת באופן קבוע, מצאה הודעה: "נורית הנשקנית. ראינו אותך נורית מתנשקת עם יובל".

אדווה, הלומדת גם היא בכיתה של נורית, סיפרה לחברתה הטובה שירי, שהיא זו שכתבה בפורום על אודות נורית.

* הפעילות מבוססת על פעילות דומה המופיעה באתר שפ"י, ונכתבה על-ידי איריס מנדה בן-יעקב, גבו וייס, ניווה סמצאן, דלית לילו, שרה וולפלינג, נאדיה מסארווה, סוריידה מנסור.

כל תלמיד יתבקש לכתוב מכתב לאחת מן הדמויות בסיפור.
הדמויות הן:

- נורית - שעליה כתבו בפורום.
- אדווה - הילדה שכתבה בפורום.
- יובל - שעליו נכתב שנורית מתנשקת עמו.
- שירי - הילדה שידעה מי כתב בפורום.

במליאה:

ההנחיה: תלמידים בתורם יקריאו את מה שכתבו. בשלב זה האחרים יקשיבו בלבד.
לאחר הקריאה תתנהל שיחה.
שאלות מנחות לשיחה:

- מדוע בחרת לכתוב לדמות הזו?
  - מה מרגישה הדמות?
  - מה את/ה מרגיש/ה כלפי הדמות?
- ניתן לערוך משחק תפקידים בין הדמויות המעורבות.

2. שלב שני: ממשיכים בהקראת הסיפור:

נורית לא ידעה מה עליה לעשות מרגע זה ואילך. איך תוכל להופיע למחרת בכיתה? איך יסתכלו עליה? היא לא הצליחה לישון כל אותו לילה.

הנחייה: התלמידים מתבקשים להמשיך את הסיפור ולכתוב לו סיום.

3. שלב שלישי:

דיון במליאה:

תחילה, יוזמנו תלמידים אחדים להקריא את הסוף שכתבו לסיפור.
בהמשך ניתן לדון בשאלות הבאות:

- אילו היית במקום נורית מה היית מרגיש/ה?
- מה אומרים לנו רגשות אלה על ההשפעה שיש להטרדה מינית על המטרד?
- אילו היית במקום נורית מה היית עושה?
- אילו מה שקרה לנורית היה קורה לאחותך, או לבת משפחה שלך, מה היית עושה?
- אילו מקרה כזה היה קורה לך, למי היית פונה? מה היית עושה?
- איזה סיום לסיפור נראה לכם ביותר, ומדוע?

דילמות בנושא הטרדה מינית*

ערכים משמשים כוכבי צפון, לאורם אנו מכוונים את החלטותינו ופעולותינו, גם כאשר איננו ערים לכך. לא פעם אנו נתקלים במצבים שבהם עלינו לקבוע סדרי עדיפויות בין שני ערכים חשובים לנו. לא מדובר כאן בשאלות שיש להן רק השלכות פילוסופיות. בחירה בערך אחד מבין שניים מכוונת אותנו לפעולה שונה, ויוצרת מציאות ייחודית רק לה. לעיתים ההחלטה היא כה קשה עד שאנו פוסחים על שני הסעיפים ונמנעים מכל החלטה.

תלמידי כיתות ו' הם מתבגרים צעירים. את קבוצת הגיל הזאת מאפיינים, בין השאר, בדיקה של ערכים וכן התחלת ההתנסות ביחסים בין המינים. לא פעם חשים המתבגרים בלבול בין הקולות השונים שבתוכם, בין הרצייה החברתית לעומת הרצונות של הפרט. לעיתים לובש המתח המיני צורה של הצקות ובריונות.

סדנה זו מציעה דרך לסייע בידי תלמידים לבחור בערך אחד מבין שניים: השתתפות במשחק כמבטאת את הצורך להשתייך לקבוצת התלמידים, או הבעת התנגדות להתנהגות שמתפרשת כהטרדה מינית שיש בה הסתכנות בנידוי חברתי. הבחירה בערך אחד מתאפשרת בהמשך להצגת כל הניסוקים לתמיכה בכל אחד מן הערכים. במפגש זה יושם דגש על פיתוח נורמות וגבולות של היחיד ושל הקבוצה בקשר להטרדה מינית.

מסרים חשובים

1. עמידה על חשיבות הפעלת שיקול הדעת של היחיד וגילוי אחריות למעשיו. הימנעות מלפעול באופן אוטומטי לפי התכתיבים של הקבוצה.
2. הצבה של גבול ברור בין חיזור, משחק, לבין הצקה והטרדה מינית.
3. מודעות להתנהגויות אשר יכולות לפגוע באחר.

מהלך:

1. שיחה מונחית במליאה

■ בפעילות קודמת קיינו התנהגויות מיניות לקטגוריות שונות. היו דברים שעליהם הסכמנו והיו נושאים, שבהם היו חילוקי דעות. היום נתמקד בקטגוריה של הטרדה המינית.

* פעילות זו מבוססת על "הכיסא הריק" מאת שוש צימרמן, שפורסמה באתר שפ"י.

- בהמשך למטלה שניתנה במפגש קודם, הביאו דוגמאות של התנהגויות היכולות להתפרש כהטרדה מינית:
(דוגמאות אפשריות: להתחיל עם מישהו בניגוד לרצונו, להציץ למישהו בשירותים, לכתוב פתק למישהו עם הקשר מיני, לנשק מישהו בניגוד לרצונו, וכד'').
- ישנן התנהגויות שמתייחסות באופן ברור לקטגוריה של ההטרדה המינית. אבל ישנן התנהגויות שביחס אליהן יש לכאורה בלבול או חילוקי דעות.
- הביאו דוגמאות של התנהגויות שהדעות נחלקות באשר לשיוכן לקטגוריה של ההטרדה המינית (ניתן להתייחס גם לדוגמאות שהועלו כבר במפגש קודם, אם היו כאלה).

2.

המפגש היום ייוחד להתנהגות שנראית לכאורה מבלבלת ולא ברורה: "משחק" של הורדת מכנסיים בשכבה. בשכבת ז' התפתח באחרונה משחק, שבמהלכו מושכים בכל פעם במכנסיים למישהו אחר. לפעמים מי שמושכים במכנסיו נשאר בתחתונים, ולפעמים אפילו זה לא. כולם צוחקים ונהנים. לפעמים גם מי שמושכים לו את המכנסיים צחק עם כולם.

- נשחק את "משחק הכיסאות". נעמיד בחדר שני כיסאות. כל כיסא יסמל עמדה אחרת במשחק זה. כיסא אחד יצדד בעמדה שמדובר במשחק לגיטימי שניתן לשחק בו על מנת להיות חלק מהקבוצה, ואילו הכיסא השני יצדד בעמדה, כי לא מדובר במשחק, אלא בהתנהגות משפילה, וכי אין לקחת חלק במשחק כזה.
- המנחה יזמין מתנדב אשר יהיה מוכן להציג את הנימוקים לכל אחת מהעמדות. המתנדב יוזמן לשבת תחילה על הכיסא שמסמל "זה רק משחק", ויציין בקול רם את כל הנימוקים המוכיחים שמדובר במשחק ולא בהטרדה מינית.
- תלמידים מהקהל שיש להם נימוקים נוספים המצדדים בעמדה זו יוזמנו לעמוד מאחורי הכיסא הרלוונטי ולהעלות את נימוקיהם.
- לאחר מכן, יעבור התלמיד לשבת על הכיסא "זו הטרדה מינית", ויצביע על הנימוקים נגד ההתנהגות.
- חשוב! יש לעודד את התלמידים להביא נימוקים רבים ככל שניתן עד קצה האבסורד. המנחה יכול להוסיף שיקולים שלא עלו, כגון: "אם לא אשתתף במשחק לא יזמינו אותי להבא".
- לחלופין, במקום הצגת כל הטיעונים "בעד" ואחר-כך אלה ש"נגד", ניתן להזמין את התלמיד להעלות טיעון נגדי לכל נימוק שהוא מעלה. את הטיעון הנגדי עליו להשמיע כשהוא יושב על הכיסא המתאים. בחלופה זו ינוע המתנדב בכל פעם מכיסא לכיסא.

להלן דוגמאות אפשריות לנימוקים:

בכיסא המסמל "זו הטרדה מינית"	בכיסא המסמל "זה רק משחק"
מי שמושכים לו, זה משפיל אותו.	כולם עושים את זה.
גם אם ילד לא מראה את זה הוא נעלב בפנים.	כולם צוחקים, גם מי שמורידים לו.
תחתונים זה לבוש אינטימי.	בסך הכול רואים תחתונים. זה כמו בגד ים.
איך אפשר להגיד שלא מסכימים. יגידו שאני "חנון".	מי שמושכים לו מסכים.

■ לאחר מיצוי הנימוקים יתבקש התלמיד לעמוד בין שני הכיסאות. זה הרגע שבו עליו להחליט את החלטתו ולבחור. עליו לבחור את העמדה המקובלת עליו, להתיישב בכיסא הסמל אותה, ולתאר בקול רם כיצד נשקלה הבחירה.

למורה,

יש לכבד את ההחלטה של התלמיד.

■ אם נותר זמן, אפשר לחשוב על התנהגות אחרת ולהזמין מתנדב נוסף.

3. דיון בכיתה:

בשלב ראשון יש לפנות אל כל מתנדב ולבדוק:

■ כיצד הוא מרגיש לאחר התרגיל?

■ האם במהלך ההתנסות העלה הוא עצמו, או אחד מחברי הכיתה, נימוק שהפתיע אותו?

■ מה ניתן ללמוד מבחירתו על הערך החשוב לו?

בהמשך ניתן להפנות אל הצופים שאלות דומות המתייחסות אליהם.

המנחה יכוון את התלמידים לדון בשאלה: האם התנהגות של הטרדה סינית מתרחשת ונמשכת לעיתים בשל צורך להשתייך?

■ מה המשמעות של להיות פופולרי?

■ בהקשר של משחק הורדת המכנסיים, מה פירוש להיות גברי? מה פירוש התנהגות נשית?

■ מה דעתי על המשפט: "כולם עושים את זה"?

■ האם בקבוצה שלנו מי שמגלה התנגדות שיגעו בו נגיעה סינית יכובד?

■ מה קורה לסי שמסרב להשתתף במשחקי הטרדה סינית?

■ מה קורה לסי שמתנגד שיראו לו תמונות פורנוגרפיות?

■ האם ישנם כאלה שיסרבו לשחק והקבוצה תכבד את עמדתם, ויש כאלה שלא?

■ מדוע לעיתים עושים תלמידים משהו בניגוד לרצונם?

■ מהם המצבים שבהם פעלתי בניגוד לרצוני? מדוע?

■ מהן הדרכים החלופיות שלא פוגעות באחר, המאפשרות להתקשר לבני הסין השני?

■ מהן הדרכים החלופיות לחיזור?

■ מהן החלופות שיאפשרו להשתייך לקבוצה תוך שמירה על הקול האישי של כל אחד?

סיכום

מתי משחק הוא באמת משחק ולא הטרדה מינית?

חתקיים שוויון בין המשחקים (באותו הגיל, למשל).

המשחק מוסכם על כולם.

ניתן לסרב להשתתף.

השתתפות במשחק היא מתוך רצון חופשי. לא מופצל לחץ ישיר או צקיף להשתתף.

מי שמסרב מכובד.

ניתן לפרוש מהמשחק בכל עת.

למורה,

על מנת להימנע מהטפת מוסר וממצב שבו יתנהגו התלמידים בהתאם לציפיות של המורה, מומלץ לאפשר למשחק ולדיון להתנהל מבלי שהמורה יביע את עמדתו. מומלץ לאתגר את התלמידים באמצעות שאלות ונקודות שלא עלו או שרצוי להדגיש.

בסיום הפעילות, אם הנסיבות מתאימות, יכול המורה להביע את עמדתו.

מניעת הטרדה מינית בבית-הספר

לאחר שלושה מפגשים של התבוננות החוצה על התנהגויות של הטרדה מינית והתבוננות פנימה על עמדות ועל רגשות שהתנהגות כזו מעוררת, כוונתנו לבסס את הלמידה בנושא הטרדה מינית ולהטמיע אותה. אחת הדרכים היעילות לעשות כן היא ההצעה ללמד אחרים את אשר נלמד. תהליך ההוראה דורש המשך המשגה של הנלמד וארגון הידע שנרכש. במפגש סיכום זה יתבקשו התלמידים ללמד תלמידים צעירים יותר את עיקרי הידע הנוגע להתנהגויות של הטרדה מינית.

מסרים

- שיח בנושא הטרדה מינית הנו שיח רלוונטי ומתאים לאוכלוסיית היעד.
- יש בידי תלמידים היכולת לצמצם את תופעת ההטרדה המינית.
- אמירה ברורה של תלמידים לחבריהם היא משמעותית.

מהלך:

במהלך פעילות זו יכינו תלמידי כיתה ו' פעילות הסברה בנושא הטרדה מינית לצורך הוראת תלמידים אחרים שלא למדו את הנושא.

הנחייה:

הכיתה תתחלק לקבוצות קטנות וכל קבוצה תכין פעילות אחת מן הפעילויות המוצעות.

- הכינו כרזות לתלייה בבית-הספר שיבהירו מהי הטרדה מינית.
- הכינו סצגת לאתר בית-הספר שתבהיר מהי הטרדה מינית.
- הכינו דף סידע הסיוע לתלמידים בכיתה ה', שבו יפורט מהי הטרדה מינית.
- הכינו דף עם מסרים המסייעים להישמר ולמנוע הטרדה מינית, וכמו כן, מה לעשות ולמי לפנות כשמוטרדים.

למורה,

- על המנחה להכין מראש את החומרים המיועדים לסדנה: בריסטולים, מצבעים (לורדים צבעוניים), דבק, גישה זמינה למחשב ועוד...
- חשוב לתלות את התוצרים במקום פומבי בבית-הספר, ולאפשר לתלמידי ו' להעביר / להעניק את דף המסרים שיצרו לתלמידי כיתה ה' (בליווי מחנכת כיתה ה').

לאור החשיפה המוגברת של מתבגרים כבר מכיתות בית-הספר היסודי לספרות פורנוגרפית, לסרטים ולמידע פורנוגרפי באינטרנט, חשוב לכלול בתוכנית לחינוך למיניות בריאה גם התייחסות להיבט זה. על-פי ברק ופישר (2001) נודעת חשיבות רבה לעיון בנושא זה מכמה בחינות עיקריות:

- א. הוא קשור ישירות להתפתחות המינית, החברתית והמוסרית התקינה של הפרט.
  - ב. הוא מרכזי מבחינה חברתית ותרבותית בקהילה.
  - ג. הוא קשור למערכת המשפטית ולהגבלות החוקיות הנוגעות לבני נוער, לחינוך ולתקשורת.
  - ד. הוא מתייחס ישירות למערכת הערכים הקיימת בחברה, ואף לערכי הדת היהודית.
- כאנשי חינוך מוטל עלינו לקיים דיאלוג מתמשך עם תלמידנו בנושא הסכנות הטמונות ברשת. האתרים הפורנוגרפיים נגישים מאוד ומושכים. חלק מן הילדים משוטט באתרים הללו ללא פיקוח או מעקב של אדם מבוגר. אם אתם מהססים להעביר את הפעילויות הללו ללא סיוע מקצועי, מומלץ לשקול העברת הפעילות בכיתה יחד עם יועצ/ת או פסיכולוג/ית בית-הספר או בליוויים.
- מטרת הפעילויות היא להדגיש את הפער בין מה שמוצג בסרטים הפורנוגרפיים לבין מה שקיים במציאות, הן מבחינת הביצועים והן מבחינת הרגשות המובעים בהם. בכדי לדון בפערים הללו מומלץ להתייחס בתחילה לסרט שמוכר לכלל התלמידים. להתייחס אל הפעלולים בסרט, אל הרגשות שמובעים בו, ולבחון מה בין מציאות לדמיון (ראה הרחבה בפעילות א').

פעילות א': הבחנה בין דמיון למציאות בסרטים

למורה,

- בחר סרט עם מרכיב של פנטזיה בעל עוצמה (ניתן לבחור סרט מוכר שרוב התלמידים צפו בו באחרונה, או להראות פרק מסדרה או מטלנובלה שהתלמידים צופים בהן).
- ערוך דיון בהבחנה בין מציאות לדמיון בסרט הנדון.

למורה,

במהלך הדיון ערוך הבחנות בין המרכיבים הבאים:

■ האם הסרט אמיתי או דמיוני? אם הוא לא אמיתי, מה עשה הבמאי על מנת שהסרט ייראה כך?

(אפקטים, פעלולים, שימוש בכפילים בתחומים מסוימים, הכפילים עושים פעלולים, או שלפעמים חלקים המגוף שלהם מוצגים במקום הגוף של השחקן עצמו, הסרט מוכר אשליה לצופה - אשליה של שלמות, של גיבור כל יכול, של כוח ועוצמה על-אנושיים, הטובים תמיד מנצחים).

■ מדוע צריך למכור אשליה בסרטים? (כל אחד מאתנו היה רוצה כוחות על-אנושיים, כוחות שיסייעו לו להתגבר על הפחדים שלו, לזכות בהערצה של אחרים ועוד...). דבר דומה קורה בסרטים פורנוגרפיים- הדמויות הנבחרות מוצגות באופן לא מציאותי, המין מוצג בצורה מוגזמת ולפעמים על-אנושית, האיברים מוגדלים, ההנאה המוצגת איננה אמיתית – מדובר בשחקנים המציגים "יחסי מין" ולא יחסי מין אמיתיים).

פעילות ב': פורנוגרפיה היא סילוף ועיוות

פתיחה:

בשיעור הקודם ראינו כיצד סרטים מעבירים מסרי אשליה. גם בנושא מיניות ישנם מקורות מידע המעבירים מסרים אמינים ויש אחרים המעבירים מסרים מעוותים, דמיוניים, רחוקים מהמציאות. בתחום המיניות קיים חוסר פורנוגרפי, כולל מה שקוראים "סרטים כחולים" הנגישים היום לכולם במערכת האינטרנט ולא רק בבתי קולנוע או בספריות הידיאו והדיו. הנגישות הרבה לחומרים פורנוגרפיים מסכנת אתכם, הצופים, בעיקר הצעירים בגילאי כיתות ה'-ט', ומספקת מידע סוטצה ומצוות.

רשמו התייחסות אישית לחשפטים הבאים:

■ ראיתי סרט פורנוגרפי באינטרנט ונורא נבהלתי. זה עדיין לא מתאים לי בכלל...

■ ראיתי סרט פורנוגרפי באינטרנט והסתקרנתי. האם כך באמת נעשים הדברים בין מבוגרים?...

■ לא ראיתי, ויש לדעתי מקורות מידע אחרים על מה שמעניין אותי... (ציין/י את מקורות המידע שמצאת).

למורה,

ניתן לערוך דיון בכיתה בעזרת היגדים אלו, ובעזרת המסרים המרכזיים שרשומים מטה.

מסרים חשובים:

- הפורנוגרפיה מציגה קשרים מיניים בין אנשים זרים שנפגשו למטרת קיום יחסי מין בלבד.
- יש בה דגש על ההיבטים הפיזיים והטכניים של האקט המיני, ללא קשר להיבטים רגשיים ואנושיים.
- זוויות הצילום ומידות הגוף של השחקנים יוצרות אשליה של מפגש מיני העלול להיתפס על-ידי אנשים צעירים כ"דבר הנכון", ולעורר רגשות של השוואה, תסכול ונחיתות שיפגעו בביטחונם העצמי ובדימוי הגוף שלהם.
- יש לציין בפני התלמידים כי השחקנים משחקים בהשפעתם של חומרים שונים כמו סמים ואלכוהול, הן בשל הצורך לטשטש את עצמם לאור ההשפלה והקושי הטמונים בסוג כזה של עיסוק, והן משום שהשגת זקפה ממושכת כרוכה בהזרקת חומרים כימיים לפין.
- חשוב לפתח חשיבה ביקורתית ביחס להצגת מכלול הפעילות המינית, כולל התנהגויות חריגות ואלימות, כאופציה לגיטימית ומקובלת המסבה הנאה למשתתפים בה.
- פורנוגרפיה הטרסקסואלית מציגה תמונה עקיבה משפילה של יחסי כוח בין גברים לבין נשים, כאשר הנשים מוצגות כזמינות מינית באופן קבוע, ונהנות מהשפלה ומכאב.
- המינויות הגברית מצטיירת ככוחנית, עסוקה בשליטה, "משתמשת וזורקת", נטולת כל קשר לכבוד ולרגשות אמפתיים.
- לסיכום, הנזק התודעתי והרגשי הוא עבור שני המינים, כשהוא מנציח עמדות כוחניות ובלתי שוויוניות וחוסר כבוד, עם פוטנציאל לפגיעה מינית בנערות ובנשים.

למורה,

הגדרת המושגים:

- **ארוטיקה** – מקור המילה ביוונית, אל האהבה - Eros ארוס. הפירוש המילוני: יסוד אהבה ויצרי תאוה ביצירה ספרותית אומנותית, חושניות, ותשוקה מינית.
- **פורנוגרפיה** – Porne ביוונית - זונה. Grapho כתב רישום. הפירוש המילוני: כתיבה ציור וצילומים, שיש בהם תיאורים גסים של יחסי מין, זנות, ניבולי פה וזימה. מצב לא נרטיבי של הליבידו. תמונות ללא קשר עם סיפור.

נקודות להשוואה בין השפה הארוטית והשפה הפורנוגרפית:

נקודות לשפה הארוטית:

- לא מצוותת.
- לא מפריזה.
- הצצה מותרת.
- מאפשרת לבנות דפוסים בריאים.
- פיתוח לגיטימציה – מי שמקיים יחסי מין נהנה.

■ יחסי מין הם ביטוי של יחסים רגשיים. אדם בריא אינו מתפצל בין קיומו כאדם ובין אישיותו המינית.

נקודות לשפה הפורנוגרפית :

■ ציוות בתפיסה.

■ הכרה והבנה בהפקת סרטי פורנו המצוותים את מבנה הגוף של השחקנים, מציגים אורגזמות ארוכות ומזויפות. הבמאי חותר את הסרט בקטעים שונים בשפת הקולנוע "קאט".

■ הבנה שישנם מסרים תת-הכרתיים.

■ הגברים מופעים כיצורים ברוטאליים, ברבריים ובעלי ביצועים לא אנושיים.

■ מאפשרת לבעל היכולת לעשות ככל העולה על דעתו לאובייקט שברשותו (עבדות מינית).

■ המוטיב שיש להפריד בין סקס ליחסים רגשיים. הסקס מתקיים בין אברי הגוף, סקס ללא אדם. צפייה זו פוערת אצל המשתמש תהום בין קיומו כאדם לבין קיומו כאישיות מינית.